עד כאן. האי ולא יזבחו בפרשת שחוטי חוץ כתיב ועד פסוק זה הענין מדבר בקדשים שהקדישם בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות: **שהרי עונשן אמור.** שגילה לך הענין את עונשן שהן כרת: **מכאן ואילך.** האי ולא יזבחו עוד: **בשעה היתר.** קודם שהוקם המשכן והזהיר הכתוב שאע"פ שהיו מוקדשין לשם הקרבת במה לא יקריבום עוד בבמה שנאמר את זבחיכם זבחים העומדים קודם לכן שהתרתי בבמה לגבוה בשעת איסור הבמות כזובח על פני השדה לעבודת כוכבים: **זו מלוה עשה.** כאילו שהוקדשו קודם הקמת המשכן והקריבן אחרי כן בבמה שעובר בעשה: **יכול יהא ענוש כרת.** כאילו הקדישן בשעת איסור והקריבן דענוש בהן כרת לעיל: **ואם להם.** עשה ולא תעשה: **ואין אחרת להם.** כרת. אלמא לאזהרת שוחטי חוץ קדשים שהוקדשו בשעת היתר הבמות אתא ואזהרת מרקולים מנלן: **קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד.** (ב) והאי עוד לא איצטריך שדי אזהרה אתרוייהו ותחשביה תרי לאוי: **מתני' מנא ברשאו.** של מרקולים מעות כסות וכלים מותרין אפילו שלא נו' כדמפרש בגמרא: **גמ' עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם.** משמע שהיו מקריבין עץ ואבן וכסף וזהב וקרי ליה קרא שקולים אלמא כל מה דמקריבין קמיה מיתסר: **וכתוב אחד אומר לא תחמוד כסף וזהב עליהם.** אבל עץ ואבן לא כתיב: **הא כילד עמהן דומיא דעליהן מה עליהן דבר של נוי אסור.** הכא כסף וזהב הוא אף עמהן דכתיב עץ ואבן אם של נוי הוא אסור ואם לאו מותר. ולקמן פריך הא מעות דבר של נוי הוא: **כל (ג) שעמהם.** דהא כתיב נמי עץ ואבן וסתם עץ ואבן לאו דנוי ניהו: **א"כ לא יאמר עליהם.** כוליה קרא לא איצטריך דהשתא מה שעמהן דאינו עליו ממש אשמועינן קרא דשקולים נינהו ואסירי שעליהן מיבעיא לן. לשון אחר כל שעמהן דאשר ריבויא הוא: **מעות דבר של נוי הוא.** ואמאי קתני מתני' דמותר: **מקופלת.** מכופלת פלייד"א בלע"ז: **דסחיפא לה משכילתא אריסיה.** כפויה לו גביע אריסיה ואינה עשויה כמין כובע אלא כלי אריך ובלשון כנען אקדח"ן ונותנין בו מים כדאמרינן (שבת דף עז:) משיכלא משי כולה שמכסין בו בגדים ורוחצין בו ידיהן: **קלקלין.** מחילה היא פרוסה לפני עבודת כוכבים וקלקלין הוא כינוי של קלעים: **אפי' מים ומלח.** דלא לנוי הוא כיון דכעין פניס נינהו הוה תקרובת: **חוץ לקלקלין.** לאו משום תקרובת אתיה: **הלכך של נוי אסור.** דנפקא מאשר עמהן: **שאינו של נוי מותר.** ואפי' הוא כעין פניס דהא חוץ לקלקלין לא מנחי תקרובת: **אין קלקלין.** אין תורת קלקלין לא לפעול ולא למרקולים: **למאי.** הלכתא אין לו קלקלין: **אי נימא.** דלא מיתסר דבר שאין של נוי לפניס מקלקלין דידיה כשאר עבודת כוכבים: **השתא פעורי מפערין קמיה.** מתריזין לפניו: **אפי' חוץ כפניס דמי ומיתסר.** שהרי כל עבודתו דרך גזיון וקלקלין הוי נמיעות ולכבוד הלכך לא שייכי ביה ולא מפסקי: **מתני' נהנין ממנה שלא בטובה.** שלא יעלו שכר לכומריה לאין הקדש לעבודת כוכבים כדאמרן בפ' כל הלמים (לעיל דף מד:): **גמ' עובדיה.** עובדי כוכבים העובדין אותה לא איכפת לן אי יהכינן להו (ד) שאר טובת הנאה פותחת: **כ"ש אריסא.** דכיון דכולה דעבודת כוכבים אסור לתת שכר: **בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר.** ולקמן פריך הא מקומות כתיב: **מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים.** ולקמן [נב.] פריך הא בכלים אוקימתה עבודת כוכבים מנלן דעד שתיעבד: **חילוף הדברים.** ולקמן [שם] מפרש טעמא: **אם אלהיהם.** אם אלהיהם בהתוא קרא כתיב:

מקיש

אפילו מים ומלח אסור. פירוש ואפילו שאין עבודתה בכך דאי עבודתה בכך אפי' בכלי (ה) לוקה נמי והטעם שלפניה מן הקלקלין מקריבין כל דבר אע"פ שאינו נוי וטעם האיסור מטעם תקרובת חוץ לקלקלין דבר של נוי אסור מטעם תקרובת שאינו של נוי מותר כי אין מקריבין שם אלא דבר של נוי ולא כפ"ה שפירש דחוץ לקלקלין אין שם תקרובת ודבר של נוי אסור משום (ו) ולא תחמוד כסף וזהב א"כ גבי פעור קאמר חוץ כפניס דמיתסר ואמאי כיון שאין מביאין חוץ לקלקלין דבר של תקרובת ומיס ומלח אינו לנוי: תנהו

עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שהרי [א]עונשן אמור שנאמר [1]ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו' עונש שמענו אזהרה מנין ת"ל [2]פן תעלה עולותיך וכדר' אבין א"ר [ב]אילא [ג]דאמר ר' אבין א"ר אילא כל מקום שנאמר השמר ופן ואל אינו אלא בלא תעשה מכאן ואילך הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שנאמר [3]למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים שהתרתי לך כבר על פני השדה מלמד שכל הזובח בבמה בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הוא זובח על פני השדה והביאום לה' זו מצות עשה ומצות לא תעשה מנין ת"ל [4]ולא יזבחו עוד את זבחיהם יכול יהא ענוש כרת ת"ל [4]חקת עולם תהיה זאת להם ולא אחרת להם אמר רבא קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד: **מתני'** [5]מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין פרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות ושמנים וסלתות [6]וכל דבר שכיוצא בו קרב ע"ג המזבח אסור: **גמ'** מנהני מילי א"ר חייא בר יוסף א"ר אושעיא כתוב אחד אומר [5]ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם וכתוב אחד אומר [6]לא תחמוד כסף וזהב עליהם הא כיצד עמהם דומיא דעליהם מה עליהם [7]דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר אף עמהם דבר של נוי אסור ושאינו של נוי מותר ואימא עליהם דומיא דעמהם מה עמהם כל מה שעמהם אף עליהם כל (ה) שעליהם א"כ לא יאמר עליהם מעות דבר של נוי הוא אמרי דבי ר' ינאי [8]בכים קשור ותלוי לו בצוארו כסות דבר של נוי הוא אמרי דבי ר' ינאי [9]בכסות מקופלת ומונחת לו על ראשו כלי דבר של נוי הוא אמר רב פפא [10]דסחיפא ליה משכילתא אריסיה אמר רב אסי בר חייא [11]כל שהוא לפנים מן הקלקלין אפי' מים ומלח אסור חוץ לקלקלין דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר א"ר יוסי בר חנינא [12]נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים למאי אילימא דאפי' פנים כחוץ דמי ושרי השתא פעורי מפערין קמיה מים ומלח לא מקרבין ליה אלא [13]אפי' חוץ כבפנים דמי ואסור: **מתני'** [7]עבודת כוכבים שהיה לה גינה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה היה שלה ושל אחרים נהנין מהן (בין)[ד] בטובה (ובין)[ד] שלא בטובה [8]עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל אין אסורה עד שתיעבד: **גמ'** אמר אביי בטובה בטובת כומרין שלא בטובה בטובת כומרין לאפוקי טובת עובדיה דשרי איכא דמתני לה אסיפא [9]היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה אמר אביי בטובה בטובת אחרים שלא בטובה שלא בטובת כומרין מאן דמתני אסיפא כ"ש ארישא ומאן דמתני ארישא אבל אסיפא כיון דאיכא אחרים בהדה אפי' בטובת כומרין נמי שפיר דמי: עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד: מתני' מני ר"ע היא דתניא [7]אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר יכול עשאום ולא גמרום גמרום ולא הביאום הביאום ולא נשתמשו בהן יכול יהו אסורים ת"ל אשר עבדו שם הגוים [10]שאין אסורין עד שיעבדו מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה עד שתיעבד ושל ישראל אסורה מיד דברי ר' ישמעאל [11]ר"ע אומר חילוף הדברים עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל עד שתיעבד אמר מר בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר הא מקומות כתיב אם אינו ענין למקומות דלא מיתסרי דכתיב [7]אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם

תנהו

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פי"ח מהל' מעשה קרבנות הלכ' כ סמג עשין קפט:

יז ב מיי' פ"ח מהל' עבודת כוכבים הל' כח סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קלט סעיף ז:

יח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

יט ד ה ו ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:

כ ח ט מיי' שם הלכ' טו טז טוש"ע שם סעיף ה:

כא י מיי' שם הלכ' יז סמג שם טוש"ע י"ד סי' קמג סעיף ג:

כב כ מיי' שם הלכ' ד סמג שם טוש"ע י"ד סי' קלט סעיף ח:

כג ל מיי' שם הלכ' יז סמג שם טוש"ע י"ד סי' קמג סעיף ג:

רבינו חננאל

ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו' עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות בחוץ (שנאמר) שהרי כתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו וכתיב ונכרת. עונש שמענו. אזהרה מנין שנאמר השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום. וקר"ל דכ"מ שנא' בו (השמר פן ואל) אינו אלא בלא תעשה. מיכן והילך הכתוב מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בחוץ בשעת איסור הבמות שנאמר למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם שהיו מותרין להן. על פני השדה. מלמד שכל הזובח בבמה כאילו זובח לשדה. והביאום לה' זו מצות עשה. מצות לא תעשה מנין ת"ל ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים ואין שעירים אלא שדים כדכתיב ושעירים ירקדו שם. אשר הם זונים אחריהם לרבות שאר עבודת כוכבים. חקת עולם. לבית עולמים. תהיה בזמן הזה. זאת להם ואין חייבין עליהן כרת. לדורותם שנוהג הדבר לדורות: ופרוק רבא קרי ביה ולא יזבחו אזהרה כמו שאמרנו. וקרי ביה ולא עוד לרבות אפילו שלא כדרכן: **מתני'** מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין. מנא לן דכתיב בהאי קרא ותראו את שקוציהם [וגו'] כסף וזהב אשר עמהם וכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם. (וכתיב ולקחת לך). הא כיצד עליהם דומיא דעמהם ג). מה עמהם של נוי הוא דאסור. אף עליהם דבר של נוי הוא דאסור. ודחינן אדרבה עמהם דומיא דעליהם מה עליהם כל מה שעליהם אף עמהם כל מה שעמהם. ופרקינן אם כן לא יאמר עמהם למה נאמר עמהם. לומר דבר שהוא עמה לגוי הוא שאסור. ואוקימנא למתני' דקתני מעות. בכיס קשור ותלוי לה בצוארה של עבודת כוכבים. כסות בטלית מקופלת ומונחת לה על ראשה. כלים כגון ספל ומשיכלה וכיוצא בהן שבראשה. שאלו כולן אינם עושים לגוי. ואסיקנא כל דבר שהוא עם עבודת כוכבים לפנים מן הקלקלין. פירוש החדר שהיא נתונה בו אפילו מים ומלח אסורין הן. חוץ מן הקלקלין דבר שהוא לגוי עבודת כוכבים אסור בהנאה. ושאינו לגוי עבודת כוכבים מותר: אמר ר' יוסי בר' חנינא נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקוליס אלא אפילו חוצה לו כלפנים דמי והכל אסור. פרכילי ענבים ועטרות של שבולים. פי' קרבין לביכורים יינות שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור: עבודת כוכבים שיש לה מרחץ או גינה נהנין מהן שלא בטובה. ואוקמה אביי שלא בטובה כומרים. היה לעבודת כוכבים גינה ושל אחרים נהנין מהן בטובת הכומרים ושלא בטובת הכומרים. פירוש בטובת הכומרים שהיתה לכומרים טובה בהנאה: **פ"קא** עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד. ושל ישראל עד שתעבד. מתניתין מני ר' עקיבא היא. דתניא אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם מיכן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה אלא עד שתעבד שנאמר אשר עבדו שם. ושל ישראל מיד. דברי ר' ישמעאל מדכתיב ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל. משעת עשיה נאסרה עלי

מסורת הש"ס

ג) [ל"ל אילעא], ב) מכות יג: זבחים קו. מנחות לו: עט: עירובין לו. סוטה ה. שבועות ד. ו:, ג) [עי' פירושו בכ"מ ד"ע'ריוחין ה. ד"ה והא"ל נחמן], ד) לעיל מד:, ה) רש"ל מ"ז וא"ל נהנין מהן בטובה ובלא בטובה, ו) [לעיל יט:], ז) [שם חולין ח:].

תורה אור השלם

1. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיְיָ לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְיָ דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ ההוא הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקִּרֶב עַמּוֹ: ויקרא יז ד
2. הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה: דברים יב יג
3. לְמַעַן אֲשֶׁר יְבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְהֲבִיאֹם לַיְיָ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיְיָ אֹתָם: ויקרא יז ה
4. וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִים אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: ויקרא יז ז
5. וְתִרְאוּ אֶת שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֶת גִּלּוּלֵיהֶם עֵץ וָאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם: דברים כט טז
6. פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא תַחְמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לְךָ פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ הוּא: דברים ז כה
7. אַבֵּד תְּאַבְּדוּן אֶת כָּל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם אֶת אֱלֹהֵיהֶם עַל הֶהָרִים הָרָמִים וְעַל הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן: דברים יב ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' כל מה שעליהם ת"כ: (ב) רש"י ד"ה קרי ביה וכו' דהאי עול: (ג) ד"ה כל מה שעמהם: (ד) ד"ה עובדיה וכו' יהכינן להו שכר טובת: (ה) תוס' ד"ה אפילו וכו' אפילו בכלי מלא לאוה: (ו) בא"ד משום לא תחמוד כסף וזהב דא"כ קשה נמי פעור דקאמר חוץ:

לעזי רש"י

פלייד"א. מקופל.
אקדו"ן [אוקדו"ן]. דלי.

מוסף רש"י

נקטינן. מפורש מתניתין, ממנה מרבותינו (שרובין ה.). שלא בטובה. שלא יחזיק טובה לכומרים, ויהנאה לא מיתסר כדתמרינן אין הקדש לעבודת כוכבים עד שיקריב לפניו בתקרובת (לעיל מד:). עד שיעבדו. עד שישתמשו בהן לעבודת כוכבים (לעיל יט:; חולין ח:). ושל ישראל. שעשה ישראל לגרמו לומכרה לעבוד כוכבים (לעיל יט:).

ו) מדברי רבינו נראה דגרס להיפך מגי' דיקן ואולי דע"ק נפל בכאן וא"ע.

מסורת הש"ס

א) [מגילה כ: ב"ק סה:], ב) [מתוספתא דמגילתן פ"ו ה"ב] אתא עבדו סם: בסתר: ואימא דעבוד כוכבים. עד שתעבד: ור"ע. דאמר בגל ישראל עד שתעבד האי מועבת ה' [סם מ] לאו דמיתסר משעת עשייתה אלא ה"ק אדור משעת עשייה דעשייה מביאתו לידי תועבה שעובדה: שפוסל אלוהו. שיכול לבטלו: כפיב לא תחמוד וכתיב ולקחת לך. ותרוייהו בחד קרא וריש דקרא פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמוד וגו': ה"ק פיסלו לאלוה. שיפה לעבודת כוכבים לא תחמוד: פסלו מאלוה. שבטלו מלשון פסולת ולקחת לך דפסילי דרישא דקרא תרי גווני משמע ודרשינן ליה לאיסור ואהיתר דקרא: דכתיב שבסתר. עבודות שבסתר הוא עובדה שלא ישמעו ב"ד ויסקלוהו: שטעונה גניזה. דכשהיא שלימה (ג) גנוזה בקרקע: מה מזבח טעון גניזה. דהא אסור בהנאה: אצל מזבח. תלמידי חכמים. דלשיה אוקימין בדיין שאינו הגון הלכך מזבח נמי בגברי: ריפך כלי. כלי שנשבר והקיש עליו בקורנס עד שריקעו ותפשטו ונתמלא פגימתו: כין לר' ישמעאל כו' משמשי עבודת כוכבים של עובד כוכבים אין אסורין עד שיעבדו. כדאמרן לעיל (דף נא:) הביאום ולא נשמשו בהן יכול יהו אסורין ת"ל אשר עבדו) ור"ע בעבודת כוכבים עצמה פליג אבל בכלים לא פליג: משמשין. דישראל ממשמשי עבודת כוכבים דעובד כוכבים גמר ולא מיתסר עד שישתמשו בהן לעבודת כוכבים: עשה. עשאו ו) כולו לעבודה (ג) מתחילה: חזרו לטומאתן ישנה. ולריכה עדילה ובילילות השבת (שבת טז:) מפרש טעמא גזרה שמא יאמרו טבילה בת יומא עולה. וקא מיבעיא (ד) כלי שנשתמשו בו לעבודת כוכבים ואמרי' במסכת שבת בפ' א"ר עקיבא (דף פג.) משמשיה טמאין שברן כדי לטהרן וחזר וריתכן לעבודת כוכבים ועדיין לא נשתמשו בו מי הדר לטומאה קמייתא או לא: מי אמרינן ה"מ. דחזרין לטומאתן ישנה דאורייתא: אבל. טומאת עבודת כוכבים דרבנן היא (ה) וקרקי אמתכתא בעלמא: שאר טומאות דרבנן. כגון ה) כלי דמטמאו משקין דמדאורייתא לא מטמאו משקין כלי ורבנן גזור משום משקה זב וחבה כגון רוקו ומימי רגליו דאב הטומאה נינהו ומטמאו כלי: חדא מנו חדא. כלומר בשאר טומאות נמי מיבעיא ליה והאי דנקט עבודת כוכבים שאינה אחרת ו) [היא] הנשאלת מתוך פשטה של ראשונה את"ל בשאר טומאות דרבנן לא הדרי הכא מאי: הקרובה עבודת כוכבים של אוכלין מהו מי. סלקא טומאה מיניהו ע"י ביטול או לא: ותיבעי לך כלים. שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים אי סלקא טומאה מיניהו כי היכא דסלקא איסורא: כיון דאיתיה להו טהרה. כשאר ז) טומאות במקום הכא דמקוה דידיה היינו ביטול כיון דאיסורא בטיל מיניהו טומאה ודאי נמי סלקא: כי קמיבעיא לן אוכלין. דלית להו טהרה כשאר ז) טומאות במקום: ותיבעי ליה עבודת כוכבים. של אוכלין כגון השתחוה לפת ותיבעי לך אי סלקא טומאה בביטול או לא: מאי

תנהו ענין לכלים. ולא דמי למקרובת הר שהתרנו לעיל בפ' כל הכלמים (דף מה. ד"ה אלהיהם) דשאני התם דכתיב (תהלים קו) ויאכלו זבחי מתים ומייתי נפקא לן מקרובת עבודת כוכבים וקרא כי כתיב בפעור כתיב שהוא תלוש ונאסר ולהכי מקרובתו אסורה אבל גבי עבודת כוכבים של מחובר לא מצינו איסור בתקרובתו אלא גבי כלים כדמסיק הכא (ו) ואע"ג דדברי קבלה הן עד דאתא דוד וגמרא גמירי לה ואתא דוד ואסמכיה אקרא: ורבי עקיבא דלא מקיש בו'. האי ב)(ואת) לא הוצרך אלא לאפוקי מדרשא דר' ישמעאל דאילו ר"ע טעמא מפסילי אלהיהם: מה מזבח טעון גניזה. כמו כלי שרת דאמרינן שגוזה אף אשרה טעונה גניזה פירוש ביעור בלא הנאה כמו עגל ששחקוהו וחרוהו ומיהו מעגל ליכא למילף (ו) בין לר' יוסי בין לרבנן דלר' יוסי שמא בשביל כבודן של ישראל שאירעה להם תקלה וקלון על ידו עשה כן ולרבנן בקש לבודקן כסוטות: תבעי ליה שאר טומאות דרבנן. פירוש בכלים שנטמאו במשקין כמו שפ"ה ובכלים שעיקר טומאתן לחלייתה דאילו בכלי זכוכית תנן ובפ"ק דשבת (דף טז.) מייתי לה דאין מחזירין לטומאתה ישנה והיינו משום דעיקר טומאתן אף בשרן ובמת מגבש אינם אלא מדרבנן: כיון

תנהו ענין לכלים מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה אלא עד שתעבד ושל ישראל מיד והא בכלים אוקימנא לה אמר קרא [1]אשר אתם יורשים אותם את אלהיהם מקיש אלהיהם לכלים מה כלים עד שיעבדו אף אלהיהם נמי עד שיעבדו ור"ע דלא מקיש אמר לך ו)את הפסיק הענין ורבי ישמעאל אשכחן עבודת כוכבים של עובד כוכבים דאין אסורה עד שתעבד דישראל דאסורה מיד מנא ליה סברא הוא מדעובד כוכבים עד שתעבד דישראל אסורה מיד אימא דישראל כלל וכלל לא השתא גניזה בעיא איתסורי לא מיתסרא ואימא כדעובד כוכבים אמר קרא [2]ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל משעת עשייה קם ליה בחטא אימא ה"מ למיקם גברא בחטא איתסורי לא מיתסרא אמר קרא [3]ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה משעת עשייה קם ליה בארור אימא ה"מ למיקם גברא בארור איתסורי לא מיתסרא תועבת ה' כתיב ור"ע דבר המביא לידי תועבה ור"ע עבודת כוכבים של עובד כוכבים דאסורה מיד מנא ליה אמר עולא אמר קרא [4]פסילי אלהיהם תשרפון באש משפסלו נעשה אלוה ואידך ההוא מיבעי ליה לכדתני רב יוסף דתני רב יוסף ז)מנין לעובד כוכבים שפוסל אלוהו שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש ואידך נפקא ליה מדשמואל דשמואל רמי כתיב [4]לא תחמוד כסף וזהב עליהם וכתיב ולקחת לך הא כיצד פסלו לאלוה לא תחמוד פסלו מאלוה ולקחת לך ור"ע אשכחן עבודת כוכבים של עובד כוכבים דאסורה מיד דישראל עד שתעבד מנלן אמר רב יהודה אמר קרא [3]ושם בסתר עד שיעשה לה דברים שבסתר ואידך ההוא מיבעיא ליה לכדרבי יצחק דא"ר יצחק מנין לעבודת כוכבים של ישראל שטעונה גניזה שנאמר ושם בסתר ואידך נפקא ליה מדרב חסדא אמר רב דאמר רב חסדא אמר רב מנין לעבודת כוכבים של ישראל שטעונה גניזה שנאמר [5]לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח מה מזבח טעון גניזה אף אשרה טעונה גניזה ואידך ההוא מיבעי ליה לכדר"ל ז)דאמר ר"ל [8]כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נוטע אשרה בישראל שנאמר [6]שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וסמיך ליה לא תטע לך אשרה כל עץ אמר רב אשי [9]ובמקום תלמידי חכמים כאילו נטעו אצל מזבח שנאמר אצל מזבח בעי רב המנונא ריתך כלי לעבודת כוכבים מהו עבודת כוכבים דמאן אילימא עבודת כוכבים דעובד כוכבים בין לר' ישמעאל ובין לר"ע משמשי עבודת כוכבים הן [10]ומשמשי עבודת כוכבים אין אסורין עד שיעבדו ואלא עבודת כוכבים דישראל אליבא דמאן אילימא אליבא דר"ע השתא היא גופה לא מיתסר' עד שתעבד משמשיה מיבעיא ואלא אליבא דרבי ישמעאל דאמר אסורה מיד מאי משמשין ממשמשין גמרינן מה התם עד שיעבדו אף הכא עד שיעבדו או דלמא מינה גמר מה היא אסורה מיד אף משמשיה אסורין מיד מאי איריא דקא מיבעיא ליה ריתך כלי תיבעי ליה עשה רב המנונא משום טומאה ישנה קמיבעיא ליה דתנן ז)כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין [11]נשתברו טהרו חזר ועשאן כלים (ח) [12]יחזרו לטומאה ישנה והכי קמיבעיא ליה כי הדרא טומאה ה"מ לטומאה דאורייתא אבל טומאה דרבנן לא או דלמא ל"ש ותיבעי ליה שאר טומאות דרבנן חדא מגו חדא קמיבעיא ליה טומאה דרבנן מי הדרא או לא הדרא את"ל לא הדרא טומאה דעבודת כוכבים משום חומרא דעבודת כוכבים מי שויוה רבנן כטומאה דאורייתא או לא [13]תיקו בעי מיניה ר' יוחנן מר' ינאי תקרובת עבודת כוכבים של אוכלים מהו מי מהניא להו ביטול לטהרינהו מטומאה או לא ותיבעי ליה כלים כלים לא קמיבעיא ליה כיון דאית להו טהרה במקוה [14]טומאה נמי בטלה כי קמיבעיא ליה אוכלין ותיבעי ליה עבודת כוכבי' גופה עבודת כוכבים [15]לא מיבעיא ליה

מקיש אלוהות. למקומות דאוקמינן בכלים: מה כלים עד שיעבדו. דכתיב [דברים יג] אשר עבדו שם: בשמא גניזה בעיא. דילפינן לקמן מוסיף בסתר: ואימא דעבוד כוכבים. עד שתעבד: ור"ע. דאמר בגל ישראל עד שתעבד האי מועבת ה' [שם מ] לאו דמיתסר משעת עשייתה

תורה אור השלם

1. אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם יורשים אתם את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן: דברים יב ב
2. ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל לקחתי ואשרף אתו באש ואכת אתו טחון היטב עד אשר דק לעפר ואשלך את עפרו אל הנחל הירד מן ההר: דברים ט כא
3. ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת יי מעשה ידי חרש ושם בסתר וענו כל העם ואמרו אמן: דברים כז טו
4. פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בו כי תועבת יי אלהיך הוא: דברים ז כה
5. לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח יי אלהיך אשר תעשה לך: דברים טז כא
6. שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך אשר יי אלהיך נתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק: דברים טז יח

הגהות הב"ח

(א) גמ' חזר ועשאן כלים חזרו לטומאה וכו' כי הדרא טומאה. נ"ב הכא ליכא למימר מין לאיש (להו טהרה במקוה) טומאה נמי בעלה דבכלי של ישראל קא מיבעיא ליה ולא בשל עובד כוכבים אי נמי בכלי של [עובד כוכבים ובעבודת כוכבים] של ישראל קאמר לית ליה ביטול: (ב) רש"י ד"ה שטעונה וכו' שלימה גנוזה בקרקע: (ג) ד"ה עשה עשאו כולו לעבודת כוכבים מתחילתו: (ד) ד"ה חזרו וכו' וקא מיבעיא ליה כלי: (ה) ד"ה אבל וכו' וקרקי. נ"ב לעיל בדף מז ע"ב: (ו) תוס' ד"ה תנהו וכו' ותע"ג דדברי קבלה. נ"ב פי' האי קרא דיאכלו זבחי מתים: (ז) ד"ה מה וכו' כין לר' יוסי. נ"ב לעיל בדף מד:

עין משפט נר מצוה

כד א ב מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הל' ח סמג לאוין קלח:
כה ג מיי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים הלכה ד סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קלט סעיף ח:
כו ד מיי' פ"א מהל' כלים הלכה ט סמג עשין רמו:
כז ה מיי' שם פ"ב הלכ' ח ופי"א הלכ' ז סמג שם:
כח ו מיי' שם פי"ב הלכה ח:
כט ז מיי' שם הלכה י: ל ח מיי' שם הל' ט: לא ט מיי' פ"ו מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ז:

מוסף רש"י

כל עץ. משמע דיין, דכתיב (דברים כג) כי האדם עץ השדה ומוקמינן ליה בתלמיד (סנהדרין ז:). נשברו טהרו. דתיבה כלי (שבת טז.).

רבינו חננאל

כתיב ואשרוף אותו באש. ר' עקיבא אומר חילוף הדברים של עובד כוכבים אסור מיד שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש משעת עשיה שנפסל נאסר ועליו אמרה תורה תשרפון באש: שמואל רמי כתיב פסילי אלהיהם תשרפון באש וכתיב ולקחת לך. הא כיצד פסלו לאלוה תשרפון באש. פסלו מאלוה ולקחת לך. עבודת כוכבים של ישראל אינה אסורה אלא עד שתעבד. דברי ר' עקיבא שנאמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכ' וגו' ושם בסת' עד שיעשה לה דברים שבסתר. והיא עבודתה. ומנין שטעונה גניזה שנא' ולא תטע לך אשרה [כל עץ] אצל מזבח ה' וגו' מה מזבח טעון גניזה אף אשרה טעונה גניזה. ור' ישמעאל האי קרא מיבעי ליה לכדריש לקיש דאמר כל המעמיד דיין לישראל שאינו הגון כאילו נטע אשרה שנאמר לא תטע לך אשרה כל עץ וגו'. וסמיך ליה לעיל מן הענין שופטים ושוטרים תתן לך וגו'. אמר רב אשי ובמקום תלמידי חכמים כאילו נטע אצל המזבח שנאמר אצל מזבח ה' אלהיך אשר תעשה לך: בעי רב המנונא ריתך כלי לעבודת כוכבים. פירוש רצף כלי בכור לשם עבודת כוכבים מהו. ואמרינן מאי קמבעיא ליה כלים משמשי עבודת כוכבים נינהו. והיא לשם עבודת כוכבים דעובד כוכבים קאמר. בין לר' ישמעאל בין לר' עקיבא אין אסורין אלא משעבד. דהא לא חלקו אלא בעבודת כוכבים עצמה. ואסיקנא לשם עבודת כוכבים דישראל ואליבא דר' ישמעאל דאמר עבודת כוכבים דישראל אסורה מיד מאי משמשי עבודת כוכבים כי עבודת כוכבים עצמה דמו. מה היא אסורה מיד אף משמשיה אסורין מיד אי לא. ואמרינן אמאי בעי ריתך דהוה כבר כלי. ליבעי

מעשה בתחלה. ופרקינן אין הכי נמי. כלומר עשה הוה ליה למיבעא מיהו רב המנונא לא בעא ריתך אלא משום טומאה ישנה. דתנן כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאים נשברו טהרו. חזר ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן הישנה. ומיבעיא ליה הכי נמי מילי טומאה ישנה בטומאה דאורייתא אבל טומאה דרבנן. ותיבעי ליה שאר טומאות דרבנן ואמרינן חדא מגו חדא קמיבעיא ליה טומאה דרבנן הדרא אי לא הדרא. אם תמצא לומר לא הדרא טומאת עבודת כוכבים כיון דחמירא אוקמוה רבנן אדאורייתא. או דלמא לא שנא. תיקו: בעא מניה ר' יוחנן מר' ינאי תקרובת עבודת כוכבים של אוכלים מהו. פי' אם יחזור ויבטלם בטלה טומאתן אי לא. ותיבעי ליה כלים. כלים לא מיבעיא ליה כיון דאית להו טהרה במקוה כי מבטיל להו בשבורה טומאה נמי בטילה. כי קא מיבעיא אוכלין. ותיבעי ליה עבודת כוכבים גופה עבודת

עין משפט נר מצוה

לב א ב מי״ פ״ו מהל׳ מאכ׳ אסורות הטומאה הל׳ ז:
לג ג ד מי״ פ״ט מהל׳ גניבה מקדש הלכה יד
סמג לאוין שט:
ה ומי״ פ״ה מהל׳ בית הבחירה הל׳ ין:
לד ו מי״ פ״ל מהל׳ בית הבחירה הלכ׳ יד סמג לאוין רל:
לה ז מי״ שם הלכ׳ טו:
לו ח מי״ פ״ח מהל׳ עבודת כוכבים הל׳ ט סמג לאוין מה טוש״ע י״ד סי׳ קמו סעיף ה:
לז ט מי״ שם טוש״ע שם סעיף ג:
לח י מי״ שם טוש״ע שם סעיף יג:

תורה אור השלם

1. וְאֵת כָּל הַכֵּלִים אֲשֶׁר הֵנִיחַ הַמֶּלֶךְ אָחָז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעֲלוֹ הֵכִינוּ וְהַקְדֵּשְׁנוּ וְהִנָּם לִפְנֵי מִזְבַּח יְיָ׃
דברי הימים ב כט יט
2. וְהַסְבּוֹתִי פְנֵי מֵהֶם וְחִלְּלוּ אֶת צִפּוּנַי וּבָאוּ בָהּ פְּרִיצִים וְחִלְּלוּהָ׃
יחזקאל ז כב
3. אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עוֹלֹת לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ׃ דברים כז ו
4. וְכָתַבְתָּ שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא תָנִיף עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל׃
דברים כז ה
5. אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה תּוֹעֲבַת יְיָ מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשָׂם בַּסָּתֶר וְעָנוּ כָל הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן׃
דברים כז טו

רבינו חננאל

כוכבים לא קא מיבעיא ליה דכיון דכי מבטיל לה בטלה ומותרת בהנאה מדאיסורה בטלה. טומאתה נמי בטילה כי קמיבעיא ליה דתקרובת עבודת כוכבים של אוכלין דאיתקוש למת כדאמרן כדרב גידל דאמר רב גידל מנין לעבודת כוכבים שאינה בטילה עולמית. שנאמר ויצמדו לבעל פעור. מאי כיון דאיסורא לא בטיל טומאתה נמי לא בטיל. או דלמא איסורה דאורייתא לא בטלה אבל טומאה דרבנן בטלה. או לא שנא ועלתה בתיקו: בעא מניה רב יוסף בן שאול מרבי כלים שנשתמשו בהן בבית חוניו מהו שישתמשו בהם במקדש בירושלים. ומיבעי ליה אליבא דר׳ יהודה דאמר בית חוניו לאו בית עבודת כוכבים היא ור׳ מאיר חולק עליו ואומר בית חוניו עבודת כוכבים היא. ומפורשת חלוקתם בסוף מסכת מנחות. דתנן התם הכהנים ששימשו בבית חוניו לא ישתמשו במקדש בירושלים. ואין צריך לומר לדבר אחר. פי׳ ואין צ״ל לדבר אחר הכהנים ששימשו בעבודת כוכבים שוראי נפסלו נמצאת סתם משנתנו זו כר׳ יהודה דאמר בית חוניו לאו בית עבודת כוכבים היא. מאי כהנים הוא דקנסינהו רבנן משום דבני דעה נינהו אבל כלים לא קנסו. או דלמא לא שנא. ופשט ליה אסורים הן שנאמר ואת כל הכלים אשר הזניח המלך אחז במלכותו במעלו הכנו פי׳ שגנזום. והקדשנו אחרים תחתיהן והנם לפני מזבח ה׳. לימא מסייעא ליה מזרחית צפונית ששם גנזו בית חשמונאי אבני מזבח שקצום מלכי יון. ואמר רב ששת ששקצום לעבודת כוכבים. ודחינן משום דלא אפשר היכי ליעביד ליתברינהו אבנים שלמות אמר רחמנא. ולא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא. ליתברינהו ולישקלינהו וחללוה. ולא מסייעא ליה. ואמרינן ואמאי גנזום לבטלינהו לאיסורייהו וליהדרו וליקדשינהו. ודחינן משום דלא אפשר היכי ליעביד ליתברינהו אבנים שלמות אמר רחמנא נינסרינהו במשור. ולא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא. ליתברינהו ולישקלינהו לנשייהו כמו המטבע דאמר אביי בקשו לגנוז דינרא הדרינא שיפא מפני טיבעא של ירושלים. עד שמצאו מקרא שמותר שנאמר ובאו בה פרצים וחללוה. ופרקינן התם במטבע לא אישתמש בהו כיון דמעיקרא אישתמש בהו מזבח דהוא גבוה לאו אורח ארעא לאישתמושי בהו הדיוט: **פיסקא** עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חברו. עובד כוכבים כו׳: **גמ׳** אמר ליה ר׳ שמעון ברבי לרבי שנית לנו בילדותך. עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חברו. אם יש לו בה שותפות. בילדותיה מאי סבר וכזקנותיה מאי סבר. בילדותיה סבר ישראל אדעתא דעובד כוכבים פלח כו׳: איכא דמתני לה אסיפא. ישראל אינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים. פשיטא. אמר רבי הלל

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

כיון דאיסורה בטיל. וגבי כלים לעיל (עמוד א) דלא קאמר הכי דמייירי בכלים של תקרובת עבודת כוכבים שאין להם בטול ודלא כפ״ה שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים: **ברוך** אתה לשמים שהחזרת לי אבדתי. שהקדשנו אחרים תחתיהם. ואע״ג דמלאוריתא לא מיתסרי דהא דהקדש מינהו ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואם כן להדיוט שרי מ״מ קנסו לאסור לגבוה והא דמייתי מההיא קרא לקמן (דף נד:) למלתיה דעולא דכיון ששחט בה סימן אחד אסרה דמייתי אף להדיוט כדמוכח בחולין פ״ב (דף מ.) הכי מייתי (ג) מדאסר לגבוה במעשה זועף שלא נשתנה הכלי א״כ במעשה רבה יש לאסור אף להדיוט (ד):

משום כספה וזהבה של ירושלים. שהיה המטבע של כסף ושל זהב: **דינרי** הדרייגא טריינא שיפא. פירש בקונטרס על שם מלכי רומי נעשו הלורות ושמם אדריינוס טוריינוס שיפא שנישוף ואין לורתה ניכרת מחמת יושנה וקשה לר״ת דהא אמרינן בהגוזל קמא (ב״ק נ:) איזה מטבע של ירושלים דוד ושלמה מלך אחד וירושלים עיר הקדש מלך אחר ונערוך פי׳ כפ״ה ונראה לי לתרץ קושית דר״ת דודאי אדריינוס וטוריינו׳ כשמשלו על ישראל פסלו לורת מטבע הראשונה וחתמו בה שמם ולאחר החורבן הרבה בקשו לגנוז ונראה לר״ת לפרש הדריינא עגול לשון הדורא דכנתא (חולין דף קיג.) טוריינא גדול כתריטא דאדריאנא המלוה את חבירו על המטבע אפי׳ כנפה כתריטא שיפא שנישוף ואין האותיות ניכרות בו שהיו דוד ושלמה שמם כתוב במטבע (ד) ולא לורתם כדאמרי׳ לעיל (דף מג.) דלורת אדם אסורה ומתוך שנישוף לא היו יכולין להכיר (ה):

מאי כיון דאיסורא לא בטיל מדרב גידל. בריש פירקין (דף נ.) (כ) בשאר טומאה דלית ליה טהרה במקוה דימא כי היכי דשאר טומאות סלקי הא נמי קלה למיסק מיינייהו: **טומאה נמי לא בטלה.** כיון דליכא למימר הכי: **כיש חוניו.** מפרש בשמעתין בתריתא דמנחות [קט:] חוניו בנו של שמעון הצדיק שברח למצרים מפני אחיו ובנה שם מזבח ופליגי התם אליבא דמ״ד לשם עבודת כוכבים ואליבא דמ״ד לש״ש וקמיבעיא ליה לר׳ יוסי בן שאול אליבא דמ״ד לאו בית עבודת כוכבים היא דאליבא דמ״ד דעבודת כוכבים היא לא קמיבעיא ליה דהשתא דאדריאנא אסורין כדאמר לעיל [נא:] בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר לגבוה מיבעיא: **ואין ג״ל לדבר אחר.** הכהנים ששימשו לעבודת כוכבים אין ג״ל שלא ישמשו עוד למקדש כדכתיב ביחזקאל (מד) יען אשר ישרתו אותם לפני גלוליהם וגו׳ וכתיב בתריה לא יגאו אלי לכהן לי ומדקאמר אין ג״ל לדבר אחר מכלל דבית חוניו לאו דבר אחר הוא ואפ״ה קתני דהכהנים אסירי וקמיבעיא ליה לר׳ יוסי כלים מאי: **הכהנים דבני דעה נינהו.** וידעי שנאסרו הנמות אף לשם גבוה והלכו וענדו בכמה הוא דקנוס רבנן: **אבל כלים לא.** קנסי או דלמא לא שנא: **מקרא היה בידינו.** בהך דעבודת כוכבים דהיכא דמדאוריתא הוה בהו טעמא להתירא קנסוהו רבנן מע״ג דלאו בני דעה נינהו ה״נ מע״ג דלאו בית עבודת כוכבים ולא מיתסרי מדאוריתא קנסוהו רבנן בכלים ככהנים: **כל הכלים.** הכהנים שבימי חזקיהו היו מגדלין לו כל הכלים של בית המקדש אשר הזניח אחז במלכותו במעלו לעבודת כוכבים: **הכנו והקדשנו מאי לאו הכנו דאטבלינו.** מטומאת עבודת כוכבים: **והקדשנוס דאקדישננהו.** א) שחזרו ומשחום בשמן המשחה. אלמא כיון דמדאוריתא לא מתסרי דהא הקדש מינהו ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו אינהו נמי לא גזרו עלייהו הואיל ולאו בני דעה נינהו: **שהחזרת לי אבדתי.** זהו המקרא ששכחתי: **שהקדשנו אחרים תחתיהן.** אבל הנך קנסוהו רבנן וגנזום: **מזרחית לפונית.** שימוש ארבע לשכות שהיו במקצעות העזרה קא חשיב נמס׳ מדות (פ״א מ״ו): **ואמר רב ששת ששיקנו׳ לעבודת כוכבים.** אלמא מע״ג דלהדיוט לא מיתסרי דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו הכא רבנן לגבי גבוה ומע״ג דלאו בני דעה נינהו. וכבית חוניו נמי מע״ג דלאו בית עבודת כוכבים ולא מיתסרי כלים דידיה מדאוריתא גזור בהו רבנן: **הסם קרא אשכח ודרוש.** דמדאוריתא אסירי אפי׳ להדיוט: **דכתיב ובאו בה פריצים וחללוה.** מכיון שנכנסו עובדי כוכבים להיכל יצאו כליו לחולין וכיון דנפקי לחולין קנינהו בהפקירא והוו להו דידהו וכשנשתמשו בהן לעבודת כוכבים נאסרו: **אמרי.** הנך דבית חשמונאי כשנלאמו היכי נעביד: **ניתברינהו.** על יד עובד כוכבים כדי לבטלן: **אבנים שלימות.** שאין בהם פגימות ואפילו כפגימות סכין שתחגור בה לפורן פוסלת בהן כדאמרינן בהכל שוחטין (חולין יח.): **נגסרינהו.** לאחר שבירתן להשוות פגימתן לא תניף עליהם ברזל כתיב ועמדו וגמזום: **ונחברינהו.** כדי לבטלן מעבודת כוכבים: **ונשקלינהו לנפשייהו.** שהרי חולין הן וכדקאמרת ובאו בה פריצים וחללוה: **משום כספה וזהבה של ירושלים.** שרוצה הקדש: **טריינא הדריינא שיפא.** מטבעות של ירושלים. טריינא הדריינא על שם מלכי רומי נעשו הלורות ושמם טוריינוס אדריינוס: **שיפא.** יש ניותר שנישוף ממחת יושנו ואין הלורה ניכרת: **מתני׳ ישראל אינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים.** דעובד כוכבים פוסל אלוהו יליפנן ולא ישראל וכל שכן דישראל אינו מבטל עבודת כוכבים דישראל דאין לה בטילה עולמית דהא ודאי בשאר כתיב [דברים כז]: **גמ׳ שנים לנו בילדותך שלו ושל ישראל.** ועכשיו אתה שוה לנו ושל חבירו אבל של ישראל לא: ומקשי תלמודא **דישראל מי בטלה והא ודאי בכתיב שיש לו.** לעובד כוכבים בה שותפות. וזקנותו חזר בו לאף על גב שיש לו שותפות אינו יכול לבטל חלקו של ישראל: **ואיכא דמתני לה.** לר׳ הילל בריה דר׳ וולק: **אסיפא.** דמתניתין:

מיבעיא ליה דמשמע דלא בטלה אפילו בשאר טומאות אמר רחמנא ליתברינהו אבנים שלמות אמר רחמנא נינסרינהו במשור. ולא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא. ליתברינהו ולישקלינהו לנשייהו כמו המטבע דאמר אביי בקשו לגנוז דינרא הדרינא שיפא מפני טיבעא של ירושלים. עד שמצאו מקרא שמותר שנאמר ובאו בה פרצים וחללוה. ופרקינן התם במטבע לא אישתמש בהו כיון דמעיקרא אישתמש בהו מזבח דהוא גבוה לאו אורח ארעא לאישתמושי בהו הדיוט: **פיסקא** עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חברו. עובד כוכבים כו׳: **גמ׳** אמר ליה ר׳ שמעון ברבי לרבי שנית לנו בילדותך. עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חברו. אם יש לו בה שותפות. בילדותיה מאי סבר וכזקנותיה מאי סבר. בילדותיה סבר ישראל אדעתא דעובד כוכבים פלח כו׳: איכא דמתני לה אסיפא. ישראל אינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים. פשיטא. אמר רבי הלל

מסורת הש״ס

א) [לעיל נ.], ב) מנחות קט., ג) [לקמן נד.], ד) [חגיגה טו.], ה) [לקמן נד.], ו) [מדות פ״ל מ״ו יומא פח.], ז) [לקמן נד.], ח) [ב׳ תוס׳ זבחים נד: ד״ה אבנים ותוס׳ ביצה קח. ד״ה מיכה ותוס׳ לעיל כג: ד״ה בקשו ותוס׳ חולין יח. ד״ה וכמה], ט) בכורות נ., י) [בנדרים סב. איתא וחללוה כיון שפרלוס נעבו חולן], כ) לעיל מב. [לקמן סד:], ל) [ל״ל בריה וכ״ל בב״מ מד.], מ) [ב״מ מד.], נ) [וע״ע תוספת חולין מא. ד״ה ת״ש בגיטין וכו׳], ס) [וע׳ היטיב תוס׳ בכורות נ. ד״ה דינרא], ע) [לעיל נ.], פ) מנחות קט., צ) [לקמן נד.], ק) [לקמן נד.], ר) [לקמן נד.], ש) [לקמן נד.], ת) [לקמן נד.], א׳) [ב׳ תוס׳ ד״ה אבנים ותוס׳ לעיל כג: ד״ה בקשו ותוס׳ חולין יח. ד״ה וכמה], ב׳) בכורות נ., ג׳) [בנדרים סב. איתא וחללוה כיון שפרלוס נעבו חולן], ד׳) לעיל מב. [לקמן סד:], ה׳) [ל״ל בריה וכ״ל בב״מ מד.], ו׳) [ב״מ מד.], ז׳) [וע״ע תוספת חולין מא. ד״ה ת״ש בגיטין וכו׳], ח׳) [וע׳ היטיב תוס׳ בכורות נ. ד״ה דינרא],

גליון הש״ס

גמ׳ טומאה דרבנן. עיין לעיל דף מח ע״ב ברש״י ד״ה ועבר. וכמולין דף יג ע״ב בתוס׳ ד״ה תקרובת: גמ׳ אשכח ודרש. עיין נדרים דף סב ע״ב:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ שהחזרת לי אבדתי. נ״ב [וקשה נהי דמשום] דאיכא לפרש הכמו שנמנו ליכא לאקשויי דלמא הכמו דאטבלינהו וכו׳ מ״מ מקרא מהיכא מיתי לאסריהו אי לא גזי לן דגזרו עלייהו: (ב) רש״י ד״ה מאי כיון דאיסורא לא בטיל מדרב גידל ברש פירקין טומאה נמי לא בטלה וכיון דלית להו טהרה במקוה כשאר טומאות ליכא למימר הכא כי היכי דשאר טומאות סלקי הא נמי קלה למיסק מיינייהו הס״ל ואח״כ מ״ה בית חוניו כל״ל: (ג) תוס׳ ד״ה כרוך וכו׳ מדאסר לגבוה. נ״ב עיין בדף נ״ד לף להדיוט אסרה יחזקיה: (ד) ד״ה דינרי וכו׳ ולא לורתם. נ״ב ע״ל דף מ״ג בתוס׳ ד״ה שעל הסדינים:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א) רש״י ד״ה והקדשנוס דאקדישננהו שהחזרו ומשחום. נ״ב עיין מנחות נז ע״ב ובתוס׳ שם בד״ה ושמעי׳ וכו׳ כ׳ יאשי׳ סבר וכו׳ וא״ת הכא מוגיא וכו׳ ודו״ק היטב:

מוסף רש״י

ואינו צריך לומר לדבר אחר. אם שמשו לעבודת כוכבים לא יטמאו עוד בישולים (מנחות קט.). הכנו שגנזום. לאסירי בהנאה ואע״ג דלאו דידיה הוי, שהיו כלי שרת (חולין מ.). ששיקצו אנשי יון. שהקטיבו עליה לעבודת כוכבים במקדש (יומא מז.). משום כספה ודהבא של ירושלים. שהיה נלאכה והוא של הקדש ואסור לזרים וכשלקחוה עובדי כוכבים עבדום עם הכהנים (בכורות נ.). הויא רובא דעלמא. בתמיה דעבדי נעי אינתוקי כל הכהנים שבעולם (שם). הדריינא טריינא שיפא. אלו היו ממטבעות של ירושלים ויוכן של אלו בלו מיבעיא ליה דמשמע דלא בטלה אפילו בשאר טומאות אמר רחמנא נינסרינהו במשור. ולא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא. ליתברינהו ולישקלינהו לנשייהו כמו המטבע דאמר אביי בקשו לגנוז דינרא הדרינא שיפא מפני טיבעא של ירושלים. עד שמצאו מקרא שמותר שנאמר ובאו בה פרצים וחללוה. ופרקינן התם במטבע לא אישתמש בהו כיון דמעיקרא אישתמש בהו מזבח דהוא גבוה לאו אורח ארעא לאישתמושי בהו הדיוט: **פיסקא** עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חברו. עובד כוכבים כו׳: **גמ׳** אמר ליה ר׳ שמעון ברבי לרבי שנית לנו בילדותך. עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חברו. אם יש לו בה שותפות. בילדותיה מאי סבר וכזקנותיה מאי סבר. בילדותיה סבר ישראל אדעתא דעובד כוכבים פלח כו׳: איכא דמתני לה אסיפא. ישראל אינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים. פשיטא. אמר רבי הלל

מסורת הש"ס

(א) [תוספ' פ"ו ה"כ], (ב) [לעיל מב.], (ג) [לעיל מד.], (ד) [לקמן עא.]: [בכורות יג.], (ה) [תוספ' פ"ו ה"כ ע"ש], (ו) [שיין לעמ' הקודם],

גליון הש"ם

תוס' ד"ה אבל. לאו דווקא צורף. עי' לעיל מג ע"א תוד"ה לחידי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא נצרכה אלא שיש לו: (ב) שם במשנה רקק בפניה: (ג) גמ' בין בזו ובין בזו מחלוקת: (ד) רש"י ד"ה א"ר הילל וכו' והיא גופיה נמי לא מיקטרין לאסמוינן: (ה) ד"ה ודבר וכו' מכלל דחבריו נמי: (ו) ד"ה אילימא לאכלה ממש שמכרה ע"מ לאכלה: (ז) ד"ה ומנו צורף וכו' מימר אמר איידי דדמיה יקרין הא' צורף: (ח) ד"ה אם עד שלא וכו' ואינה בטילה לגמ'. נ"ב ע"ל בפ' בתרא דף עא: (ט) תוס' ד"ה לו דלמא וכו' לדמות דלאו דוקא ולא וכו' כלומר בצורף: (י) בא"ד דלא אתיא כריש"א בדפשטינן ודמי: (כ) בא"ד הא למ"ד בצורף וכו' אם לא שנאמר כן:

מוסף רש"י

פחסה. הכה עליה שראל בפטיש עד שנתמעכה צורתה אבל לא מיקרי כלום (לעיל מב.). גרדה. בטיט ובגואה (לעיל מד:). גרוטאות. תמיטות כסף (בכורות יג:). אם עד שלא נתן מעות יחזיר. דלא קנייה ולא מיחייב לגערה (לקמן עא:) דמשיכה אינה קונה (בכורות שם). יוליך הנאה לים המלח. דבעובדת כוכבים בין ישראל אינה בטלה עולמית (שם) דכיון דלא מצי להחזירה ולמשקל דמי (לקמן עא:).

רבינו חננאל

ב"ר לא נצרכה כגון שיש לו בה שותפות כו'. איכא דמתני לה אברייתא. ר' שמעון בן מנסיא אומר עבודת כוכבים של ישראל אינה בטלה עולמית. ואפילו יש לעובד כוכבים בה שותפות וקמ"ל ישראל מדעתא דנפשיה פלח לה לעבודת כוכבים. וכי מבטיל לה עובד כוכבים לא מבטיל אלא חולקא דנפשיה. אבל חולקיה דישראל לא מצי מבטיל ליה. ירושלמי ועבודת כוכבים שעבדה ישראל אין לה בטילה עולמית: מתני' כיצד מבטלה. קטע ראש אזנה. קטע ראש חוטמה. ראש אצבעה. פחסה כגון שהעביר צורת פניה ונראית כעין טס אע"פ שלא חסרה בטילה. אבל רקק או השתין בפניה או זרק בה צואה לא בטלה. מאי טעמא דבשעת כעסו

מ"ר הילל לא נצרכה אלא שיש לו. לישראל שותפות בה (ד) והא גופה לא מצטריך לאסמוינן דהא נמי פשיטא שאינו יכול לבטל חלקו של עובד כוכבים שאפילו שלו אין יכול לבטל אלא למידק מינה ישראל הוא דלא מבטל חלק העובד כוכבים אבל עובד כוכבים יכול לבטל חלק עצמו ולא אמרינן כי היכי דחלקו של ישראל לא בטיל חלק של עובד כוכבים נמי לא בטיל: שיש לו לעובד כוכבים בה שותפות. אפילו ביטל עובד כוכבים חלקו ההוא דישראל לא בטיל: וקמ"ל ישראל מדעתא דנפשיה פלח. ולא תלי בדעת עובד כוכבים: מתני' פחסה. מעבה בקורנס: גרדה. בטיט סחוב והשלך: אינה בטילה. לפוס שעתא רתח עלה והדר פלח לה. כל הני ביטולי בעובד כוכבים קמיירי: גמ' שפחסה כפניה. וקלקל צורתה: מנהני מילי. דהדר פלח לה: וקלל במלכו. מקלל את עבודת כוכבים שלו ומבזה אותה: ופנה למעלה. לבו למעלה לשמים: ואל ארץ יביט. מחזר ועובד עבודת כוכבים שלו: זעירי משמיה דרבי יוחנן ור' ירמיה בר אבא משמיה דרב. פליגי בטעמא דמתני': סתם לוקחי מתכת צורפים הן: בצורף עובד כוכבים. שמכרה עובד כוכבים לצורף חבירו התם קאמרי רבנן דלא בטלה דסבר המוכר כיון דלוקח זה עובד כוכבים הוא פלח לה ולא מבר לה: אבל. מכרה עובד כוכבים לצורף ישראל משמתא בטלה מדעתיה דמידע ידע דהאי מבר לה: נראין דברי שמכרה לחבלה דבטול: ודברי חבריי. דלא ביטל כשמוכרה לעובדה. ומדקתני נראין דברי בהא אבל דברי חבריי אין נראין בה מכלל (ה) דחבריה נמי בלחבלה פליגי ומדקאמר נראין דברי חבריי בלעובדה אבל דברי אין נראין בה מכלל דאיהו נמי עלה פליג וה"ק אני שמעתי בשתיהן ביטל והן שמעו בשתיהן לא ביטל ונראית שמועתי משמועת חבריי בלחבלה ושמועת חבריי משמועתי בלעובדה: אילימא לחבלה ממש. (ו) שנתנה ע"מ לחבלה: מ"ע דמ"ד ביטל. בלעובדה הא בהדיא אמר ליה לגס עבודת כוכבים אלמא לא אפקיה מוכר מכלל עבודת כוכבים: ומ"ע דמ"ד לא ביטל. בלחבלה הא ודאי בטלה מדעתיה: ומנו צורף ישראל. והאי סתמא זכין ליה ודקאמרי רבנן דלא ביטל מימר אמר (ז) האי צורף ישראל הדר מזכין לה לעובד כוכבים ופלח לה ור' סבר כיון דצורף ישראל הוא מידע ידע האי עובד כוכבים דסתמא חבולי מחביל לה ומתיכה בכור: לא. לעולם בצורף ישראל אפילו לרבנן ביטל והאי דקאמר ר' נראין דברי כשמכרה לחבלה לאו דפליגי רבנן עליה דימא נראין דברי לשומעי מחלוקתיו מדברי חבריי אלא ר' לפרושי פלוגתייהו אתא ולאסמוינן דבצורף עובד כוכבים הוא דפליגי וה"ק נראין דברי לחבריי וומדיס הס לי כשמכרה למי שעתיד לחבלה שדברי חבריי כשמכרה לעובדה הן. ולישנא דמלתא דיקא הכי מדלא קתני נראין דברי חבריי אלא ודברי חבריי מכלל דנראין דריש לחבריו קאמר דנראין הלכך אי הוה תני סיפא ונראין הוה משמע ונראין דברי חבריי לי בלעובדה וא"כ במאי פליגי: גרוטאות. שברי כספים: אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר. לעובד כוכבים ויבטלנה ואחר כך אם ירצה יקחנה ממנו. ואע"ג דמשך לא אמרינן עבודת כוכבים של ישראל היא (ח) ואינה בטילה דהא משיכה בטעות הואי דלא ידע שיש בהן עבודת כוכבים: אם משנתן מעות משך יוליך. הנאה ליס המלח ואין רשאי להחזירה לעובד כוכבים וליטול מעותיו ואע"ג דמשיכה בטעות הואי כיון דיסב דמי כי הדר שקליהו מיחזי כמתן דמזמן. אלמא אע"ג דזכין עובד כוכבים לישראל קתני אסורה דלא בטלה: אי אמרת בשלמא אמרת לצורף ישראל דברי הכל בטלה הא. מתניתין דישראל הוי לוקח וקתני יוליך ליס המלח מני: שאני התם דהאי עובד כוכבים אדעתא דעבודת כוכבים לא זכין. לא ידע שיש שם עבודת כוכבים אבל היכא דזכין עבודת כוכבים לבדה לצורף ישראל דברי הכל בטלה מדעתו: לוה עליה. עובד כוכבים אפילו מצורף ישראל: או שנפלה עליה מפולת. ואינו חש לפגומה: או שגנבוה ליסטים. ואינו מחזר אחריה: כמלחמת

אבל בצורף ישראל. (ט) לאו דווקא צורף דאפי' שאינו צורף נמי דכל ישראל לגבי עבודת כוכבים כצורפין מדמותיב מהלוקח גרוטאות ואי כשאינו צורף אסור מאי קפריך דלמא בשאינו צורף אייתי אלא מידי דנקט צורף עובד כוכבים נקט נמי צורף ישראל: או דלמא בין בזו ובין בזו מחלוקת. פירוש וה"ק אף בצורף ישראל הריב"ן גרים תיקו והדר גרים מיתיבי א"ר נראין כו' ומותיב למ"ד מחלוקת בצורף עובד כוכבים אלמא בין בזו ובין בזו מחלוקת אבל ליכא למימר דלמיפשט בעיין אתי וקא מוכח דבמרוייהו פליגי כדמשמע מתוך פ"ה דא"כ כי קמשני לדחות (ט) שאין דוקא ולא פליגי אלא בחדא לגומר לצורף עובד כוכבים א"כ תקשי למ"ד בצורף ישראל פליגי והוה ליה למימר תיתא למ"ד בצורף עובד כוכבים מחלוקת אלא למ"ד בצורף ישראל דוקא מחלוקת היכי ליתי דאין לומר דליתי נראין דברי לי במכרה לחבלה ודברי חבריי במכרה לעובדה דהכי הוה ליה לשנויי ועוד דאין זה מעין מקומות אחרים בהמוכר הספינה (כ"ב דף עט.) גבי הקדש וכן בפרק קמא דחולין (דף יב.) גבי אשפה שבשוק ומיהו יש לייחס הגירסא כמו שהיה בספרים וכפ"ה ובא לפשוט הבעיא וקאמר הכי ת"ש א"ר נראין כו' אלמא בצורף ישראל נמי פליגי ואיפשטיא בעיין דבין בזו ובין בזו פליגי ותקשי למ"ד בצורף עובד כוכבים דוקא פליגי דלא אתיא בריתא (י) כפשטיה ודמי כלומר אפי' למ"ד בצורף עובד כוכבים דוקא פליגי יש לפרש הבריתא כן ומיהו הפשיטות לא נדחית דלמ"ד בצורף ישראל פליגי והא אף בצורף ישראל קאמר ור"ל דזהו עיקר דוחאי הפשיטות לא נדחית לגירסת הריב"ן נמי יש להקשות אמאי קאמר תיקו הא (כ) כמ"ד בצורף ישראל מחלוק' אי אפשר לייחס הבריתא אם לא שאמר בין בזו ובין בזו מחלוקת ולא קשיא דקאמר תיקו ופשיט בתר הכי דהכי אשכחן בפרק בתרא (דף סח.) גבי בעיא דפוגם מעיקרא מחלוקת דקיימא בתיקו ובתר הכי פשיט ליה: אם

דרבי וולם לא נצרכה (א) שיש לו בה שותפות וקמ"ל ישראל הוא דלא מבטל דעובד כוכבים אבל עובד כוכבים דנפשיה מבטל איכא דמתני לה אברייתא (ב) ר"ש בן מנסיא אומר (ג) עבודת כוכבים של ישראל אין לה בטילה עולמית מאי עולמית א"ר הילל בריה דר' וולם לא נצרכה אלא (ד) שיש לו לעובד כוכבים בה שותפות וקמ"ל דישראל אדעתא דנפשיה פלח: מתני' כיצד מבטלה (ה) קטע ראש אזנה ראש חוטמה ראש אצבעה (ו) פחסה אע"פ שלא חיסרה ביטלה (ז) (ח) רק בפניה השתין בפניה גרדה זרק בה את הצואה הרי זו אינה בטילה מכרה או משכנה רבי אומר ביטל וחכ"א (ט) לא ביטל: גמ' כי לא חיסרה במאי ביטלה א"ר זירא (י) שפחסה בפניה רקק בפניה והשתין בפניה מנה"מ אמר חזקיה דאמר קרא (כ) והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה וכתיב בתריה ואל ארץ יביט והנה צרה וחשכה וגו' דאע"ג דקלל מלכו ואלהיו ופנה למעלה אל ארץ יביט: מכרה או משכנה רבי אומר ביטל [וכו']: זעירי א"ר יוחנן ור' ירמיה בר אבא אמר רב ח"א מחלוקת בצורף עובד כוכבים אבל בצורף ישראל דברי הכל ביטל וחד אמר (כא) בצורף ישראל מחלוקת איבעיא להו בצורף ישראל מחלוקת אבל צורף עובד כוכבים דברי הכל לא ביטל או דלמא בין בזה ובין בזה מחלוקת ת"ש דא"ר נראין דברי כשמכרה לחבלה ודברי חבריי שמכרה לעובדה מאי לחבלה ומאי לעובדה אילימא לחבלה לחבלה ממש לעובדה לעובדה ממש מ"ט דמ"ד ביטל ומ"ט דמ"ד לא ביטל אלא לאו לחבלה למי שעתיד לחבלה ומנו צורף ישראל לעובדה למי שעתיד לעובדה ומנו צורף עובד כוכבים וש"מ בין (ב) בזה ובין בזה מחלוקת לא ה"ק א"ר נראין דברי לחבריי כשמכרה לחבלה ומנו צורף ישראל שאף חבריי לא נחלקו עלי אלא כשמכרה לעובדה אבל לחבלה מודו לי מיתיבי (ג) (ד) הלוקח גרוטאות מן העובדי כוכבים ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר אם משנתן מעות משך יוליך לים המלח אי אמרת בשלמא בצורף ישראל מחלוקת הא מני רבנן היא אלא אי אמרת בצורף עובד כוכבים מחלוקת אבל בצורף ישראל דברי הכל ביטל הא מני שאני התם דאדעתא דגרוטאות זבין אדעתא דעבודת כוכבים לא זבין תנו רבנן (ה) לוה עליה או (ו) שנפלה עליה מפולת או שגנבוה ליסטין או שהניחוה הבעלים והלכו למדינת הים אם

עין משפט נר מצוה

לט א ב מי' פ"מ מהל' עבודת כוכבים הל' ט סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קמו סעיף ח:
מ ג מי' שם הל' י עור ש"ע שם סעיף ז:
מא ד מי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
מב ה מי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
מג ו מי' שם טוש"ע שם סעי' ח וע"ש:
מד ז מי' שם ס"ז הל' ה סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:
מה ח מי' שם ס"מ הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:

תורה אור השלם

1. וְעָבַר בָּהּ נִקְשָׁה וְרָעֵב וְהָיָה כִּי יִרְעַב וְהִתְקַצַּף וְקִלַּל בְּמַלְכּוֹ וּבֵאלֹהָיו וּפָנָה לְמַעְלָה: וְאֶל אֶרֶץ יַבִּיט וְהִנֵּה צָרָה וַחֹשֶׁכָה מְעוּף צוּקָה וְאֲפֵלָה מְנֻדָּחָה:
ישעיהו ח כא-כב

רבינו חננאל (המשך)

עבד לה הכי כי הדר ומשתככת חמתו והדר ועביד לה כדכתיב והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה וכתיב בתריה ואל ארץ יביט והנה צרה וחשכה מעוף צוקה ואפילה מנודה: פסקא מכרה או משכנה ר' אומר ביטל וחכ"א לא ביטל. איבעיא להו כשמכרה לצורף ישראל מחלוקת ר' וחכמים. אבל אם מכרה לצורף עובד כוכבים דברי הכל לא ביטל. או דלמא בין בזה ובין בזה מחלוקת. ת"ש דאמר ר' נראין דברי לרבנן בשמכרה לחבלה. ומאן ניהו צורף ישראל שאף חכמים לא נחלקו עלי אלא כשמכרה לצורף עובד כוכבים דאיכא למימר לעובדה [מכרה]. אבל לחבלה מודו לי. מיתיבי הלוקח גרוטאות מן העובדי כוכבים ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך יוליך לים המלח. אי אמרת בשלמא בצורף ישראל אם מכרה לו פליגי. ורבנן אמרי לא ביטלה. הא מני רבנן היא ומשום הכי כיון שקנאה יוליך לים המלח שעדיין לא ביטלה. וכיון שקנאה ישראל אין לה בטילה עולמית. אלא אי אמרת מכרה לצורף ישראל דברי הכל ביטלה. אמאי יוליך לים המלח. הא כבר ביטלה. ופרקינן כי אמרינן בצורף ישראל ד"ה ביטל (ט) בפירוש עבודת כוכבים. אבל הכא אדעתא דגרוטאות זבין אבל אדעתא דעבודת כוכבים לא זבין. פי' גרוטאות שיברי כלי מתכות: ת"ר לוה עליה או שנפל עליה מפולת או גנבוה ליסטים או שהניחוה בעלים והלכו להם למדינת הים.

(ט) לולי ג"ל אם מכרה כפירוש מדעתא דעבודת כוכבים וכו'.